Cena zł 15,—

Tygodnik Gospodarczy

Rok III | Poznań, dnia 15 marca 1947 | Nr 11

Dekret o obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym

W Dzienniku Ustaw R. P. Nr 16 ukazał się dekret z dnia 3 lutego 1947 r. o obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym, którego postanowienia wprowadzają głębokie zmiany w dotychczasowym systemie obrotów gospodarczych, dokonywanych przez wszystkie sektory.

Analiza postanowień tego dekretu już w pierwszym rzucie pozwala ustalić szereg niejasności, które — spodziewać się należy — w pewnej choćby mierze usunąć powinno rozporządzenie wykonawcze. Nie należy bowiem zapominać, iż obowiązki nałożone przepisami dekretu wykonywane być mają nie tylko przez kupców prowadzących „rachunkowość kupiecką", (księgi handlowe) lecz również przez rzesze tych osób, od których wymaga się tylko kwalifikacji do samodzielnego prowadzenia ksiąg uproszczonych.

Naruszenie zaś przepisów dekretu zagrożone jest rygorystycznymi sankcjami karnymi i podatkowymi.

I. Kto podlega obowiązkowi uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym

Obowiązek uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym rozciąga dekret na następujące **zasadnicze** grupy uczestników, które dla ułatwienia orientacji w dalszych fazach deklu nazywać będziemy sektorami z dodaniem odpowiedniej numeracji.

Zaszeregowanie bowiem poszczególnych kategorii uczestników do znanych powszechnie sektorów: państwowego, samorządowego, spółdzielczego i prywatnego nie jest możliwe z uwagi na to, iż pewna ilość uczestników toczy swój byt poza ramami tych właśnie sektorów, zakres zaś obowiązków wynikających z dekretu jest zróżniczkowany:

Sektory:

1. a) władze i urzędy,
   b) przedsiębiorstwa państwowe i samorządowe,
   c) przedsiębiorstwa pozostające pod zarządem państwowym lub samorządowym,
   d) monopole państwowe,
   e) instytucje, zakłady, osoby prawa publicznego i fundusze, posiadające osobowość prawną,
2. instytucje kredytowe i ubezpieczeniowe,
3. spółdzielnie i ich związki,
4. przedsiębiorstwa, zakłady i zajęcia, poza wymienionymi w pkt. 1 — 3, jeżeli są obowiązane do prowadzenia ksiąg handlowych lub ksiąg uproszczonych, przewidzianych w dekrecie z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym,
5. osoby prawne, nie objęte punktami 1 — 4, bez względu na to, czy działalność ich jest obliczona na zysk.

Jak widzimy, operowanie utartymi w językach gospodarczym i skarbowym pojęciami sektorów byłoby wręcz błędne przy analizowaniu i ustalaniu obowiązków wynikających z zakresu treści uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym, stąd też posługiwać się będziemy raczej obraną wyżej ścisłą numeracją sektorów; jedynie sektor Nr. 4 możemy nazwać **prywatnym** bez narażenia się na popełnienie nieścisłości interpretacyjnych.

Należy podkreślić, iż do grupy przedsiębiorstw **samorządowych** (pozostających pod zarządem samorządowym) zaliczać będziemy nie tylko (jak to się spotyka w szeregu obowiązujących dekretów z zakresu prawa podatkowego) przedsiębiorstwa samorządu terytorialnego, lecz również pozostałych samorządów.

Jeżeli chodzi o sektor Nr 4 (prywatny), to obowiązek uczestniczenia (pod określonymi warunkami) w obrocie bezgotówkowym obejmuje w zasadzie wszystkich podatników podatku obrotowego, obowiązanych do prowadzenia ksiąg handlowych oraz ksiąg uproszczonych, określonych w rozporządzeniu ministra skarbu z dnia 31 października 1946 r. o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych. Do kategorii tej będą należały również te grupy podatników podatku dochodowego, na które ewentualnie minister skarbu w drodze rozporządzenia rozszerzy obowiązek prowadzenia ksiąg uproszczonych.

Z interpretacji gramatycznej odnośnego postanowienia dekretu (art. 1 ust. 1 pkt. 4) wynikałoby, iż podatnicy obowiązani w zasadzie do prowadzenia ksiąg podatkowych a prowadzący z własnej woli księgi „wyższego rzędu" (uproszczone lub handlowe) nie mają obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym.

Argument, iż podatnik prowadzący ponad swój obowiązek księgi „wyższego rzędu" pod-

lega w ramach rozporządzenia ministra skarbu z dnia 31 października 1946 r. wszystkim, dla danego rodzaju ksiąg przewidzianym przepisom, nie wydaje nam się być uzasadniony w świetle dekretu o obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym, gdyż przepisy te mają tam raczej charakter formalny, podczas gdy dekret o obrocie bezgotówkowym stwarza dla omawianej kategorii podatników obowiązki całkowicie nowe.

Udział w obrocie bezgotówkowym państwowych władz, urzędów oraz przedsiębiorstw i zakładów, nie mających osobowości prawnej, określają właściwe dla nich przepisy rachunkowo-kasowe.

Stosownie do postanowień art. 1. ust. 3. dekretu minister skarbu władny jest zwalniać poszczególne kategorie uczestników obrotu bezgotówkowego od wszystkich lub niektórych obowiązków wynikających z dekretu, co do wszystkich lub niektórych rodzajów transakcyj w całym Państwie lub na poszczególnych jego obszarach.

Z konstrukcji tego przepisu (powołanie ust. 1.) nie należałoby wysnuwać wniosku, iż przez „kategorie" uczestników obrotu bezgotówkowego można rozumieć poszczególne sektory w całości, gdyż — rzecz zrozumiała — zwolnienia te byłyby zbyt daleko idące. Minister skarbu może raczej ogólnym (grupowym) zwolnieniem objąć w ramach jednego z oznaczonych na wstępie sektorów tylko pewne grupy uczestników (np. według kryterium branżowego, wysokości obrotów, położenia gospodarczego itd.).

II. Rozmiary obowiązku uczestniczenia w obrocie bezgotówkowym

Uczestnicy obrotu bezgotówkowego oznaczeni jako sektor numer 1, 2 i 3 obowiązani są:

a) **do posiadania rachunku bieżącego w jednej z następujących, dopuszczonych przez dekret instytucyj kredytowych:**
   1. **Narodowym Banku Polskim,**
   2. **Banku Gospodarstwa Krajowego,**
   3. **Państwowym Banku Rolnym,**
   4. **Pocztowej Kasie Oszczędności,**
   5. **Banku Gospodarstwa Spółdzielczego,**
   6. **Banku Handlowym w Warszawie Sp. Akc.**
   7. **Banku Związku Spółek Zarobkowych Sp. Akc. w Poznaniu,**
   8. **Polskim Banku Komunalnym S. A. w Warszawie,**
   9. **Komunalnym Banku Kredytowym w Poznaniu,**
   10. **banku komunalnym,**
   11. **komunalnych kasach oszczędności,**
   12. **spółdzielniach kredytowych,**
   13. **oddziałach wymienionych instytucyj.**

b) **Do regulowania rozrachunków pieniężnych między uczestnikami obrotu bezgotówkowego w drodze przelewów bankowych, przy czym obowiązek ten nie dotyczy drobnych wypłat gotówkowych dokonywanych przez uczestników obrotu bezgotówkowego z kasy podręcznej, jak również wpłat i wypłat związanych z detalicznymi obrotami gospodarczymi uczestników obrotu bezgotówkowego;**

c) **do lokowania wolnych zasobów gotówkowych na swych rachunkach bieżących.**

Wolnymi w rozumieniu dekretu są te zasoby gotówkowe, które przy wykonywaniu przez uczestnika obrotu bezgotówkowego normalnych czynności gospodarczych przekraczają stan koniecznego pogotowia kasowego.

Minister skarbu określi w drodze rozporządzeń, wydanych w porozumieniu z właściwymi ministrami, górną granicę drobnych wypłat gotówkowych (pkt. b) oraz górną granicę pogotowia kasowego (pkt. c) dla **poszczególnych** uczestników obrotu bezgotówkowego.

Odnośnie obowiązku regulowania rozrachunków pieniężnych w drodze przelewów bankowych należy podkreślić, iż obowiązek ten ciąży na wymienionych trzech sektorach nie tylko przy dokonywaniu obrotów między sobą, lecz również w stosunkach z pozostałymi sektorami (tj. 4 i 5-tym).

Późniejszym wyjaśnieniom pozostawiamy pojęcie „obrotów gospodarczych", którego użycie przez ustawodawcę nie jest — jakby się wydawało — bez znaczenia z uwagi na to, iż na rachunkach bieżących mogą pojawić się obroty (np. z tytułu korzystania z kredytu), które nie będą obrotami w rozumieniu dekretu z dnia 21 grudnia 1945 r. o podatku obrotowym.

Jeżeli idzie o określenie przez ministra skarbu w drodze rozporządzeń (które powinny być ogłoszone w Dzienniku Ustaw) górnych granic drobnych wypłat oraz pogotowia kasowego, to pozostaje otwarta kwestia technicznego rozwiązania tego zagadnienia, jeśli dekret wyraźnie nakazuje określenie tych granic nie dla całych grup czy kategorii uczestników obrotu bezgotówkowego, lecz dla „poszczególnych uczestników".

Uczestnicy obrotu bezgotówkowego oznaczeni jako sektor 4 (prywatny) i 5 obowiązani są:

a) do posiadania rachunku bieżącego w jednej z wyżej wymienionych instytucyj kredytowych, o ile dokonują obrotów z uczestnikami obrotu bezgotówkowego należącymi do sektorów nr 1 — 3;

b) do regulowania rozrachunków pieniężnych z uczestnikami obrotu bezgotówkowego należącymi do sektorów nr 1 — 3 w drodze przelewów bankowych, przy czym obowiązek ten nie dotyczy drobnych wypłat gotówkowych, jak również wpłat i wypłat związanych z detalicznymi obrotami gospodarczymi.

W żadnym przypadku na sektorach tych nie ciąży obowiązek lokowania wolnych zasobów gotówkowych na swych rachunkach bieżących. Obowiązek zaś posiadania rachunku bieżącego oraz regulowania rozrachunków pieniężnych w drodze przelewów bankowych ograniczony jest tylko do przypadków, w których dokonują obrotów z sektorami nr. 1—3; innymi słowy, obowiązki te odpadają, jeśli chodzi o stosunki gospodarcze kupców prywatnych między sobą lub ze sektorem nr. 5.

Poważnym ograniczeniem obowiązku regulowania rozrachunków pieniężnych w drodze przelewów bankowych jest wyłączenie **detalicznych** obrotów gospodarczych. (Dokończenie w następnym numerze).

mgr Z. Mielcarzewicz.

Nowe przepisy o postępowaniu przy nacjonalizacji przedsiębiorstw

Przepisy o trybie postępowania przy przejmowaniu przedsiębiorstw na własność Państwa zostały uregulowane na nowo w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 stycznia br. (Dz. U. Nr. 16, poz. 62). Rozporządzenie to — poza pewnymi poprawkami gramatycznymi i stylistycznymi oraz kilku drobniejszymi zmianami wprowadza również szereg zmian o charakterze istotnym.

1. Komisja Gówna i komisje wojewódzkie rozpatrują sprawy w zespołach złożonych z 7 osób. Skład tych zespołów — jak i skład zespołu odwoławczego Głównej Komisji (11 członków) wyznacza spośród członków danej komisji jej przewodniczący, przy czym delegaci niektórych urzędów i instytucyj wchodzą do tych składów zawsze, delegaci innych instytucyj na zasadzie kolejności. Rozporządzenie wprowadza tu nowy przepis: w razie nieprzybycia na posiedzenie zespołu Głównej Komisji wyznaczonych delegatów, przewodniczący tej komisji może wyznaczyć członków zespołu nawet spośród delegatów, wyznaczonych przez inne władze i instytucje. W razie nieprzybycia na posiedzenie zespołu komisji wojewódzkiej delegatów wyznaczonych postanowienia jej są ważne, jeżeli zostały powzięte przy udziale przewodniczącego lub jego zastępcy, delegata właściwego ministra i trzech innych członków komisji.

2. Sprawy przejścia lub przejęcia na własność Państwa przedsiębiorstw **przemysłu poligraficznego i drukarni** zostały wyłączone z pod właściwości komisyj wojewódzkich i poddane kompetencji ministra.

3. Wpostępowaniu wyjaśniającym, w miejsce ogłaszania w Wojew. Dzienniku Urzędowym wykazów przedsiębiorstw, co do których zgłoszone zostały zarzuty, rozporządzenie wprowadza obowiązek **indywidualnego zawiadamiania o terminie posiedzenia komisji wojewódzkiej.**

W szczególności przewodniczący wojewódzkiej komisji winien o terminie posiedzenia zawiadomić (przynajmniej na 15 dni naprzód) (§ 35):

a) osoby lub instytucje, wymienione w § 27, które zgłosiły prawa lub zarzuty;
b) władzę lub instytucję, która złożyła wniosek o wszczęciu postępowania;
c) powiatową radę narodową a w miastach wydzielonych miejską radę narodową;
d) miejscową radę związków zawodowych;
e) zarządcę przedsiębiorstwa.

Treść zawiadomienia jest w rozporządzeniu ściśle określona (§ 36).

Termin posiedzenia musi być ponadto (a więc niezależnie od obowiązku rozesłania zawiadomień indywidualnych) **ogłoszony** w Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym, jeżeli (§ 37):

a) „właściciel przedsiębiorstwa lub osoba zgłaszająca zarzuty nie obrała sobie miejsca zamieszkania dla doręczeń na terenie Państwa Polskiego lub nie ustanowiła pełnomocnika mającego siedzibę w kraju;
b) miejsce zamieszkania właściciela przedsiębiorstwa jest nieznane, a w jego imieniu nie występują osoby wymienione w § 82" (oczywista omyłka druku; ma być: w § 79 — chodzi tu o krewnych, osoby sprawujące zarząd przedsiębiorstwa nieobecnego właściciela oraz o udziałowców i akcjonariuszy spółek akcyjnych, o czym niżej).

Według § 38 „na posiedzeniu wojewódzkiej komisji mają prawo składać wyjaśnienia, zgłaszać wnioski i dowody" m. 1. również właściciel przedsiębiorstwa, przy czym § ten nie zawiera żadnego ograniczenia tego prawa tylko do tych właścicieli, którzy wnieśli zarzuty.

Według dotychczasowego brzmienia § 27 właściciel mógł zgłosić swoje prawa do przedsiębiorstwa do komisji wojewódzkiej (oczywiście mogło tu chodzić tylko o prawo własności) **ponadto zaś** zgłosić zarzuty. Obecny tekst skreśla słowo „ponadto", odpada zatem możliwość stosowania pierwszej części tego paragrafu (zgłaszania praw) do właściciela. Wynika z tego, że obecnie właściciel może tylko zgłosić zarzuty, że przedsięb. nie przechodzi albo nie podlega przejęciu przez Państwo itd. — czyli, że obecnie nie ma podstawy do zgłaszania samego prawa własności. Tymczasem obowiązek indywidualnego obecnie zawiadomienia obejmuje tylko osoby i instytucje wymienione w podanym wyżej § 27 — obejmuje zatem tych tylko właścicieli, którzy zgłosili zarzuty. Nie byłoby zatem obowiązku zawiadamiania tych właścicieli, którzy zarzutów nie zgłosili.

Interpretacja taka, zgodna z literą § 35 nie da się jednak pogodzić z przyznanym w § 38 prawem **każdego** właściciela przedsiębiorstwa do obecności na posiedzeniu komisji wojewódzkiej, składania wyjaśnień, zgłaszania wniosków i dowodów. Obowiązek zawiadamiania winien zatem niewątpliwie objąć również wszystkich właścicieli. Wniosek taki potwierdza również brzmienie § 37, przytoczonego wyżej, w którym interes właściciela przedsiębiorstwa jest postawiony na pierwszym miejscu, nawet przed osobami, które zgłosiły zarzuty.

Zwracamy na to szczególną uwagę dlatego, że wobec pominięcia właścicieli jako takich (a nie jako osób wnoszących zarzuty) w tekście § 35 są możliwe w praktyce pominięcia właścicieli przy rozsyłaniu zawiadomień.

4. Na wstępie posiedzenia komisji przewodniczący winien stwierdzić prawidłowość jego wyznaczenia i doręczenia zawiadomień oraz — ew. ogłoszenia.

5. Komisja wojewódzka wydając postanowienia o przedstawieniu właściwemu ministrowi wniosku o wydanie orzeczenia o przejściu lub przejęciu przedsiębiorstwa na własność Państwa itd. wskaże **podstawę prawną** przejścia lub przejęcia przedsiębiorstwa. **Podstawa ta może być inna od podanej w ogłoszeniu w wykazie** umieszczonym w Wojewódzkim Dzienniku Urzędowym, co podkreśla jeszcze szczególną wagę samej rozprawy przed komisją dla ustalenia wyników postępowania, a tym samym wagę zawiadomień o terminie rozprawy.

Postanowienia komisji przewodniczący jej ogłasza bezpośrednio na posiedzeniu zespołu rozpoznającego lub najdalej w terminie 3 dniowym po zamknięciu rozprawy.

O treści postanowienia o skreśleniu przedsiębiorstwa z wykazu, przewodniczący komisji wojew. zawiadamia niezwłocznie właściwego ministra. O ile przeciw takiemu postanowieniu nie zostanie wniesione odwołanie i o ile minister nie skorzysta z prawa przekazania sprawy Komisji Głównej do ponownego rozpoznania jej na posiedzeniu plenarnym, przewodniczący ogłasza postanowienie o skreśleniu przedsiębiorstwa z wykazu w Wojew. Dzienniku Urzędowym.

6. Bardzo ważną nowość zawiera przepis § 79 nowego rozporządzenia, który **rozszerza koło osób, którym przysługują uprawnienia właściciela** przedsiębiorstwa wynikające z rozporządzenia, w razie jego nieobecności na dalszych krewnych a mian. również na dzieci, rodzeństwa — oraz na **udziałowców i akcjonariuszów spółek handlowych.**

7. Rozporządzenie wprowadza nowy rozdział dot. **wznowienia postępowania.** Właściciel przedsiębiorstwa (jak i urzędy i instytucje wymienione w §§ 16 i 19) mogą żądać wznowienia postępowania, zakończonego orzeczeniem ministra o przejściu lub przejęciu przedsiębiorstwa na własność Państwa itd. jeżeli orzeczenie ministra lub postanowienie komisji zostało oparte na podrobionym lub sfałszowanym dokumencie lub zostało uzyskane przez czyn karalny, jeżeli wyjdą na jaw istotne dla sprawy nowe okoliczności faktyczne, które istniały już przy wydaniu orzeczenia lub postanowienia lub nowe środki dowodowe, o ile te okoliczności i środki nie były znane komisji w toku postępowania i nie mogły być wówczas powołane przez osoby zainteresowane bez ich winy. Ponadto można żądać wznowienia, jeśli właściciel przedsiębiorstwa znajdujący się poza granicami Państwa Polskiego bez swej winy nie mógł zgłosić zarzutów w trybie przewidzianym w rozporządzeniu.

Wniosek o wznowienie postępowania składa się w Głównej Komisji. Wniosek taki nie może być złożony po upływie jednego roku od daty ogłoszenia orzeczenia lub postępowania. Wniosek taki na podstawie opinii Głównej Komisji rozstrzyga minister; postępowanie wznowione toczy się normalnie przed właściwą komisją.

Wznowienie postępowania może również nastąpić z urzędu.

8. Ponadto należy zaznaczyć jeszcze następujące zmiany dotyczące składu komisji i postępowania:

Przewodniczący wojewódzkiej komisji przed wyznaczeniem terminu posiedzenia może zarządzić **dochodzenia** celem wyjaśnienia stanu faktycznego (dotąd istniało tylko analogiczne prawo służące zespołowi komisji wojew. przed wydaniem postanowienia — prawo to zostało zachowane nadal).

Do składu Głównej Komsji wprowadza rozporządzenie 4 członków wyznaczonych przez Związek Izb Przemysłowo-Handlowych R. P.

Wezwanie na jawne posiedzenie Komisji Głównej następuje obecnie nie przez ogłoszenie w Monitorze Polskim, **ale przez indywidualne zawiadomienie pisemne za zwrotnym poświadczeniem odbioru.**

Również orzeczenia ministra o przejściu lub przejęciu przedsiębiorstwa na własność Państwa itd. nie podlegają ogłoszeniu w Monitorze.

W wypadku, gdy właściwy minister przekazuje niezaskarżone postanowienie wojewódzkiej komisji — Komisji Głównej do ponownego rozpatrzenia na posiedzeniu plenarnym, winien o tym komisję wojewódzką zawiadomić.

Członek zespołu odwoławczego, który brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia, nie jest obecnie objęty obowiązkiem wyłączenia

9. Nowe rozporządzenie rozszerza zakres stosowania **rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym** na wszystkie niemal jego artykuły, w szczeg. na niekt. przepisy o pełnomocnictwie, o terminach i doręczeniach, protokołach, kosztach egzekucyjnych i karnych, na przepisy o dowodach, o wznowieniu postępowania z urzędu oraz karach za fałszywe zeznania. Jeśli ktoś przekroczył termin do zgłaszania praw lub zarzutów bez własnej winy z powodu nieprzezwyciężonej przeszkody może w ciągu 7 dni od ustania przeszkody wnieść prośbę o przywrócenie terminu (art. 41 rozp. o post. adm.) . Obecnie wg. nowego rozporządzenia prośby o przywrócenie, wniesione po tym 7-io dniowym terminie mogą jeszcze komisje (Główna i wojewódzkie) uwzględniać według swobodnego uznania.

Z.

Zmiany w stosunkach majątkowych małżonków wprowadzone przez nowe prawo małżeńskie majątkowe

Dnia 23 maja 1946 ukazał się dekret o prawie małżeńskim majątkowym oraz przepisy wprowadzające. Nowe prawo majątkowe małżeńskie weszło w życie z dniem 1 października 1946. W związku z tą zmianą nasuwa się pytanie, jaki wpływ wywiera ona na stosunki majątkowe małżonków a więc istniejących małżeństw w chwili wejścia w życie dekretu.

Skutki idą w dwóch kierunkach: 1) między małżonkami mogą one spowodować zmianę ustroju małżeńskich stosunków majątkowych; 2) w stosunku do osób trzecich mogą zmienić osoby uprawnione do reprezentowania małżonków, tj. zawierania umów i zaciągania zobowiązań z następstwami wobec majątku małżonków.

Zastanówmy się najpierw nad zmianami między małżonkami. Małżonkowie mogli i mogą żyć w ustawowym albo umownym ustroju majątkowym, a więc małżonkowie mogli zawrzeć umowę co do tego, jak mają być uregulowane ich stosunki majątkowe, a jeśli takiej umowy nie zawarli, obowiązywał ich ustawowy ustrój majątkowy. Przed wejściem w życie dekretu ustrój majątkowy był różny, zależnie od okolic Polski, np. na ziemiach zachodnich a więc i w województwie poznańskim obowiązywał ustawowy ustrój, na mocy którego wskutek zawarcia małżeństwa nie następowało żadne przesunięcie w majątkach małżonków. Mąż był nadal właścicielem swego majątku a żona zatrzymywała także swój majątek. Do męża i żony należał w dalszym ciągu ten sam majątek co poprzednio. W stosunku do majątku żony następowały jednak pewne ograniczenia, gdyż mąż nabywał zarząd i użytkowanie majątku żony. Mąż zarządzał majątkiem żony i pobierał wszelkie płynące z niego dochody i inne korzyści. Na skutek tego, żona nie mogła rozporządzać swym majątkiem bez zgody męża a również — pomijając wyjątki — zawierać umów, w następstwie których wierzyciele mogliby prowadzić egzekucję z majątku żony, gdyż tą drogą nastąpiłoby uszczuplenie praw męża do zarządu i użytkowania. Żona nie biorąc udziału w dorobku powstałym w czasie małżeństwa nie uczestniczyła także w stratach.

Małżonkowie mogli się umówić, że ich ustrój majątkowy ma być inny niż ustawowy. Na ziemiach zachodnich małżonkowie mogli np. w drodze umowy notarialnej oraz wpisu do rejestru praw majątkowych przyjąć — ze skutkami wobec osób trzecich — inny ustrój majątkowy, tj. rozdział majątku, ogólną wspólność majątkową, wspólność dorobku lub też wspólność mienia ruchomego, czyli wspólność majątku ruchomego i dorobku.

Jeśli chodzi o wpływ, jaki wywiera nowe prawo małżeńskie na stosunki majątkowe małżonków, najważniejsze jest, czy małżonków obowiązuje ustawowy ustrój majątkowy czy też umowny ustrój majątkowy, a więc czy nie zawierali czy też zawarli umowę majątkową.

Małżonkowie, którzy przed wejściem w życie prawa małżeńskiego majątkowego nie zawarli majątkowej umowy małżeńskiej, podlegać będą nowemu ustrojowi majątkowemu od dnia 1 października 1947. Według nowego ustawowego systemu majątkowego każdy z małżonków zachowuje swój majątek osobisty i dorobkowy i w czasie trwania małżeństwa — do pewnego stopnia — może swym majątkiem zarządzać i rozporządzać. Taki stan trwa aż do ustania ustroju ustawowego (np. śmierci). Z chwilą ustania ustroju dorobek małżonków — ale tylko dorobek — dotychczas rozdzielony zlewa się w jedną całość i stanowi ich współwłasność w równych częściach. Połowa dorobku przypadnie mężowi a połowa żonie względnie ich spadkobiercom. Osobisty majątek nie staje się wspólnym i nie podlega podziałowi i każdy go nadal zachowuje. Mąż nie ma tutaj zarządu i użytkowania majątku żony.

Jeśli małżonkowie nie chcą, aby ich obowiązywał w przyszłości nowy ustawowy ustrój majątkowy, winni zawrzeć umowę majątkową w formie aktu notarialnego i tą drogą przyjąć umowny ustrój majątkowy. Może się zdarzyć, że mąż czy też żona nie będzie chciała przyjąć nowego ustawowego ustroju majątkowego, a drugi małżonek nie będzie chciał zawrzeć umowy. Jeśli taka sytuacja się wytworzy, na żądanie jednego z małżonków, którzy nie zawarli umowy, sąd ustanowi ustrój rozdzielności majątkowej, o ile żądanie w tej sprawie zostanie wniesione przed 1 października 1947.

Małżonkowie mogą każdej chwili zawrzeć umowę małżeńską majątkową i przyjąć w niej, jako obowiązujący ich stosunek, jeden z umownych ustroi majątkowych, przewidzianych przez nową ustawę. Będą więc mogli przyjąć system rozdzielności majątkowej, ogólną wspólność majątkową, wspólność dorobku, ogólną wspólność majątkową na przypadek śmierci lub też inny ustrój, który będzie modyfikacją jednego z powyższych systemów. Umowa nastąpić winna w formie aktu notarialnego. Rejestracja nowych umów majątkowych została uchylona.

Przejdźmy teraz do umownych stosunków majątkowych. Do istniejących w chwili wejścia w życie prawa małżeńskiego majątkowego umów majątkowych stosuje się nadal przepisy prawa dawnego. Tutaj dekret nie powoduje żadnych zmian w małżeńskich stosunkach majątkowych. Dawna umowa, która dotychczas obowiązywała, będzie nadal utrzymana w mocy.

Na tym skończymy omawianie wpływu dekretu na zmianę ustroju małżeńskich stosunków majątkowych i przejdziemy teraz do stosunku małżonków do osób trzecich i możliwości rozporządzania majątkiem małżeńskim i zawierania umów zobowiązujących do świadczeń z mienia małżonków.

W dawniejszym małżeńskim prawie majątkowym z reguły — chociaż są tu liczne wyjątki — mężowi przysługiwał zarząd majątku własnego, wspólnego oraz majątku żony. Żona w zasadzie była wykluczona od zarządu majątkiem małżonków. Z reguły, gdy chciała ona rozporządzać majątkiem lub zawrzeć umowę do świadczeń z mienia małżonków, musiała ona uzyskać zezwolenie męża. Nic też dziwnego, iż np. banki, gdy udzielały pożyczki żonie, żądały od niej zezwolenia męża przy zawarciu umowy o pożyczkę.

W nowym prawie małżeńskim majątkowym zrównano mężczyznę z kobietą. O ile prawo lub umowa małżonków wyjątkowo nie stanowią inaczej, każdy z małżonków może zarządzać i rozporządzać swoim majątkiem osobistym. Zarząd majątku wspólnego należy wspólnie do obojga małżonków. W umowie małżeńskiej można postanowić, że zarząd sprawować będzie samodzielnie każdy z małżonków albo jeden z nich a więc nawet żona. Przy ustawowym ustroju małżeńskim mąż lub żona nie może bez zgody drugiego z małżonków — wyrażonej pod nieważnością na piśmie — zbywać lub obciążać nieruchomości ani zbywać przedsiębiorstw zarobkowych, jeżeli te nieruchomości i przedsiębiorstwa zostały nabyte w czasie trwania ustroju ustawowego.

Nic też dziwnego, że w związku z wejściem w życie nowego prawa małżeńskiego do wielu czynności prawnych nie tylko od żony, ale i od męża będą kontrahenci żądali zezwolenia na piśmie drugiego małżonka. W bardzo wielu wypadkach mąż znajdzie się obecnie w sytuacji, że umawiająca się strona zażąda od niego zgody jego żony. Zgodę tę w wypadku, gdy jedno z małżonków jej odmawia, można zastąpić przez zezwolenie sądu.

dr Z. K. NOWAKOWSKI

Wyjaśnienia w sprawach skarbowych

Potrącalność Daniny Narodowej

Dr T. K. Grudziądz. W związku z postanowieniami art. 10 ust. (1) pkt. 5) i art. 11 pkt. 7) dekretu o podatku dochodowym uważa Pan Daninę Narodową za potrącalną od dochodu, ściślej mówiąc, zalicza Pan Daninę Narodową do kosztów uzyskania przychodów z tego źródła (gospodarstwo rolne, nieruchomość, przedsiębiorstwo, zajęcie zawodowe), które w mniemaniu jego było obciążone Daniną.

Należy przyznać, iż zagadnienie to do niedawna istotnie mogło budzić wątpliwości — jednakże zostało ono ostatecznie rozstrzygnięte w sensie negatywnym dekretem z

dnia 28 stycznia 1947 r. o zmianie dekretu z dnia 8 stycznia 1946 r. o podatku dochodowym (Dz. U. R. P. Nr 19/47, poz. 74).

Między innymi mianowicie zmianami nadano nowe brzmienie pkt. 7) art. 11-tego: „Nie uważa się za koszty uzyskania przychodów: wydatków na podatek dochodowy, nadzwyczajny podatek od wzbogacenia wojennego, podatek od spadków i darowizn, Daninę Narodową na zagospodarowanie Ziem Odzyskanych i innych podatków osobistych wraz z należnościami ubocznymi i kosztami egzekucyjnymi".

Powyższy przepis ma zastosowanie już do dochodów osiągniętych w roku podatkowym 1946, jak to analitycznie stwierdza art. w nr. 10 „Tygodnika" z r. 1947 pt. „Podatek dochodowy".

Podatnicy podatku dochodowego, którzy w deklaracjach na zaliczki miesięczne podatku dochodowego (w prowizorycznym obliczeniu miesięcznego dochodu) niewłaściwie zaliczyli Daninę Narodową do kosztów uzyskania przychodów, powinni sprostować swoje deklaracje i dopłacić przypadającą różnicę podatku, składając równocześnie ewtl. podanie o umorzenie przypadającego dodatku na zwłokę.

Jak bowiem wspomniano, zagadnienie potrącalności Daniny Narodowej od dochodu nie mogło pozostać bez zastrzeżeń w świetle zbiegających się w tej mierze postanowień różnych dekretów.

Wprawdzie dekret o Daninie Narodowej stwierdza, iż jest ona „świadczeniem majątkowym", jednakże idąc po linii podziału podatków na osobiste i rzeczowe, należałoby ją raczej (ze względu na konstrukcję samego dekretu) zakwalifikować do grupy podatków osobistych; w tym przypadku wystarczałby do kwalifikacji niepotrącalności przepis art. 11 pkt. 7 dekretu o podatku dochodowym bez wprowadzania w życie jego zmiany.

Z uwagi jednak na postanowienia art. 36 § 2 dekretu z dnia 13 listopada 1946 r. o Daninie Narodowej na zagospodarowanie Ziem Odzyskanych, który nakazuje stosować przepisy dotyczące podatków rzeczowych do wszystkich kategoryj podatników Daniny, chociażby w pewnych przypadkach Daninę Narodową należało uważać za podatek osobisty w rozumieniu art. 5 dekretu o zobowiązaniach podatkowych (np. gdy podstawę wymiaru Daniny stanowi wynagrodzenie za pracę), wprowadzenie omawianej wyżej zmiany okazało się dla usunięcia wątpliwości interpretacyjnych — konieczne.

Poradnik księgowego

Układ kont pozaoperacyjnych i rozliczeniowych według jednolitego planu kont

Przy założeniu organizacyjnym księgowości wyodrębnić należy wpływy i wydatki niezwiązane z bezpośrednią działalnością przedsiębiorstwa. Mają one co prawda swój wpływ na końcowy wynik działalności, lecz stanowią od dzielną pozycję nakładu czy dochodu i dlatego umieszczono je w jednolitym planie kont w oddzielnej klasie łącznie z pozycjami rozliczeniowymi.

Konta zawarte w klasie trzeciej jednolitego planu kont, oznaczone kolejną liczbą „2", moglibyśmy podzielić na trzy rodzaje a mianowicie:

1. Konta na których uwidaczniamy wszelkiego rodzaju nakłady i dochody nadzwyczajne lub pozaoperacyjne niezwiązane z bezpośrednią działalnością przedsiębiorstwa a więc przykładowo takie wydatki, jak podatek dochodowy, ofiary, zasiłki, składki na organizacje społeczne, nadzwyczajne straty (pożarowe, powodziowe itp.), z dochodów natomiast: dochody z obiektów pozazakładowych, dochód ze sprzedaży składników majątkowych, subwencje, zyski z różnic kursowych itp.

Te konta zawarte są według podziału na grupy w oznaczeniu cyfrowym 20—25.

2. Konta, na których księgujemy rozliczenia kosztów. Praktyczne ich użytkowanie będzie miało miejsce wówczas, jeżeli np. powstanie trudność zaszeregowania kosztów do właściwej klasy w okresie ich powstania. Ponadto na tych kontach notujemy wszystkie wydatki poniesione za okres dłuższy, jeżeli dokonujemy miesięcznych lub kwartalnych sprawozdań finansowo-gospodarczych. Dotyczy to przede wszystkim takich wydatków, jak np. z góry zapłacone ubezpieczenie ogniowe, czynsz za lokal wynajęty, naprzód zapłaconą robociznę itp.

Te konta mieszczą się w grupie 27 jednolitego planu kont.

3. Konta, wykazujące różnice kalkulacyjne, dla których przeznaczona jest grupa 28 jednolitego planu kont. Nie wolno identyfikować z pojęciem różnic kalkulacyjnych powstałych mank lub nadwyżek składnika majątkowego obrotowego, bowiem tego rodzaju ustalone wartości należą do grupy kont, wymienionych w pozycji pierwszej.

Omówione powyżej konta, objęte w grupach od 20 do 25, podzielone są dalej na konta wykazujące:

a) nakłady i straty pozaoperacyjne i nadzwyczajne, grupa 20 i 21

b) nakłady i dochody obiektów pozazakładowych grup 22 i 23

c) nakłady i dochody finansowe, grupa 24 i 25,

w takim ujęciu, że pierwsza grupa, tj. 20, 22 i 24 obejmuje nakłady, druga zaś (21, 23, 25) dochody.

W przedsiębiorstwach mniejszych wystarczy posiłkowanie się wyłącznie wzmiankowanymi grupami, w większych ze względu na lepszą przejrzystość zaleca się stosować dalsze podgrupy. W omawianej klasie dwie grupy pozostają na razie wolne, tj. 26 oraz 29.

Jeżeli chodzi o grupę 20, obejmującą nakłady i straty pozaoperacyjne i nadzwyczajne, podział przedstawiałby się następująco:

20 Nakłady i straty pozaoperacyjne i nadzwyczajne
- 200 Składki, ofiary, stypendia, zasiłki itp. asygnowane dla instytucji lub osób
  - 2000 Ofiary, darowizny itp.
  - 2001 Stypendia, subwencje
  - 2002 Opłaty i składki na rzecz organizacji społecznych
- 201 Straty na różnicach kursowych
- 202 Opłata na premie eksportowe
- 203 Straty powstałe przy sprzedaży składników majątku stałego
- 204 Straty w składnikach majątku obrotowego
  - 2040 Straty na dłużnikach (odbiorcach)
  - 2041 Straty na wekslach obcych
  - 2042 Manka kasowe i towarowe
- 205 Koszty związane ze zmianą kapitału zakładowego
- 206 Nadmierne odpisy umorzeniowe (powyżej normaln.)
- 207 Podatek od dochodu i majątku
  - 2070 Podatek dochodowy
  - 2071 Podatek majątkowy
- 208 Nadzwyczajne straty
  - 2080 Straty pożarowe, kradzieżowe itp.
  - 2081 Straty z powodu odpowiedzialności cywilnej
  - 2082 Straty na skutek przestojów
  - 2083 Dodatkowe podatki, dotyczące lat minionych
  - 2084 Inne nakłady za lata minione
  - 2085 Kary, grzywny podatkowe i administracyjne
  - 2086 Koszt utrzymania nieczynnych maszyn i budynków
- 209 — wolna —

Odnośnie ofiar, darowizn, składek asygnowanych w wyżej wspomnianej podgrupie księgujemy nie tylko tego rodzaju świadczenia o charakterze umownym, lecz również i dobrowolnym.

Z tytułu sprzedaży składnika majątku stałego powstaje w każdym wypadku różnica we formie straty lub zysku. Jeżeli dla przykładu sprzedamy pewną maszynę, uwidocznioną w grupie „01" jednolitego planu kont, wówczas wykazaną wartość umorzenia w grupie „07" przenieść należy na grupę „01", tj. na dobro tego konta, zaś powstałą na tym koncie różnicę, która będzie stratą lub zyskiem przerzucić trzeba z tej grupy do omawianej klasy (podgrupa 203, jeżeli chodzi o stratę lub 213 przy osiągnięciu zysku).

Straty w majątku obrotowym mogą powstać przede wszystkim z tytułu nieściągalnej należności od odbiorców lub innych dłużników, z tytułu różnic kasowych, tzw. manka kasowego, manka towarowego oraz nieściągalnej należności wekslowych. Szczególnie w odniesieniu księgowego ujawnienia manka towarowego postępowano b. często błędnie z zupełnym pominięciem wywartościowania i zanotowania w księgach zasadniczych. Obecna organizacja księgowości wymaga dokładnej oceny manka towarowego i zaksięgowania przy stracie na ciężar konta w podgrupie 204, uznając odpowiednie konto towarowe.

Identycznie postępujemy przy stwierdzeniu nadwyżki towarowej, uwidaczniając nadzwyczajny dochód na dobro konta w grupie 21, a w ciężar danego konta towarowego.

Nieściągalne należności od odbiorców winny być wpierw ujawnione jako pozycja wątpliwa z wykazaniem tejże sumy w grupie 18 „Rezerwa na wątpliwe należności na ciężar konta 2040, z tym, że z chwilą stwierdzenia nieściągalności przenosimy nieściągalną kwotę z konta „Rezerwy na wątpliwe należności" na dobro konta „Odbiorcy wątpliwi".

Przykład: Na koncie odbiorców pewnych (podgrupa 130) posiadamy na nasze dobro zł 60.000,—. Stwierdzamy, że z tej sumy kwota zł 4.000,— jest wątpliwa, a w rezultacie końcowym uzyskaliśmy jedynie zł 3.000,—. Pozostała suma zł 1.000,— okazała się nieściągalna.

Księgowanie wykazujemy poniżej.

(130) Odbiorcy

(1)	B. O.	60.000,—	(2)	Odbiorcy wątpliwi	4.000,—
				B. Z.	56.000,—
		60.000,—			60.000,—

(132) Odbiory wątpliwi

(2)	Odbiorcy	4.000,—	(4)	Rezerwa na wątpl. należn.	1.000,—
				B. Z.	3.000,—
		4.000,—			4.000,—

(181) Rezerwa na wątpl. należn.

(4)	Odbiorcy wątpliwi	1.000,—	(3)	Strata na odb.	1.000,—

(204) Strata na odbiorcach

(3)	Rezerw. na wątpl. należn.	1.000,—		Straty i zyski	1.000,—

Kolejne księgowanie:

1. Uznajemy konto 130 na ciężar konta 132 sumą zł 4.000,—
2. Obciążamy konto 204 na dobro konta 181 sumą 1.000,—
3. Uznajemy konto 132 na ciężar konta 181 sumą zł 1.000,—
4. Konta 130, 132 i 181 zamykamy bilansem zamknięcia, (w naszym przykładzie ostatnie konto wyrównuje się), natomiast konto 204 rachunkiem Strat i Zysków.

Gdybyśmy przerzucili całą wątpliwą sumę, tj. zł 4.000,— na konto 204, a w rezultacie końcowym okazałoby się, że jedynie suma zł 1.000,— pozostała jako nieściągalna, wówczas należałoby przed ostatecznym zamknięciem uznać konto 204 a obciążyć konto 181 na ściągalną kwotę zł 3.000,—. Rezultat końcowy byłby identyczny jak wyżej na przykładzie wykazano.

W podobny sposób postępujemy przy wekslach obcych, które oddaliśmy do protestu.

W przedsiębiorstwach o osobowości prawnej a więc w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, w spółkach akcyjnych mogą w czasie istnienia tych przedsiębiorstw powstawać zmiany kapitału zakładowego, które powodują pewnego rodzaju koszty, — jak np. opłaty notarialne, stemplowe itp. Tego rodzaju wydatki księgujemy w podgrupie 205.

W nr 7 Tygodnika z dnia 15 lutego br. podane zostały obowiązujące od 1 stycznia br. nowe normy umorzeniowe dla składników majątku stałego. Normy te stosuje się bez badania wysokości istotnego zużycia. Opierając się natomiast na zasadach prawidłowej rachunkowości oraz przepisów, punktem wyjściowym dla ustalenia wysokości umorzenia jest rzeczywiste zużycie, które może w niektórych wypadkach przekraczać normy zakreślone przez ministra skarbu. W tych wypadkach ewtl. nadmierny dokonany odpis uwidoczniony w klasie „Konta kosztów", nieuznany przez władze skarbowe należy przerzucić z kosztów własnych do omawianej klasy jednolitego planu kont (podgrupa 206).

Konto 207 przewidziane jest dla podatku, który nie jest potrącalny od osiągniętego wyniku działalności a więc podatku od dochodu i majątku. W tych przedsiębiorstwach, w których dokonujemy miesięcznego sprawozdania finansowego, należy dokonywane wpłaty na zaliczki podatku dochodowego zaksięgować nie dopiero w chwili asygnowania gotówki, lecz w ostatnim dniu miesiąca po ustaleniu dochodu. Na tym koncie księgować będziemy ponadto daniny publiczne, które nie zalicza się do kosztów uzyskania źródła dochodu, jak to przykładowo miało ostatnio miejsce z Daniną Narodową, która miała charakter daniny majątkowej.

Ostatnia podgrupa grupy 20 dotyczy strat nadzwyczajnych, wymienionych szczegółowo w przytoczonym wyżej podziale nakładów i strat pozaoperacyjnych i nadzwyczajnych. Tutaj na uwagę zasługuje nowe zagadnienie wprowadzone we współczesnej księgowości, uwidocznione w podgrupie 208 przy dalszym podziale pod nazwą „Straty na skutek przestojów". Przestoje mają miejsce wówczas, gdy z różnych przyczyn nastąpi częściowe lub całkowite unieruchomienie przedsiębiorstwa na pewien okres czasu.

Odróżniamy przestoje normalne oraz nienormalne. Te ostatnie mogą wynikać z przyczyn koniunkturalnych albo mają przyczyny nadzwyczajne. Przy przeprowadzaniu kalkulacji kosztów własnych należy i wszelkiego rodzaju przestoje brać pod uwagę.

Do przestojów zwykłych — normalnych zaliczamy np. czasowe wstrzymanie procesu produkcji z powodu uszkodzenia maszyny i konieczności jej naprawy, krótka przerwa w pracy z powodu chwilowego braku surowca w dziale produkcji itp. Do przestojów nadzwyczajnych zaliczamy np.: przerwę w dostawie prądu, wstrzymanie procesu produkcji z przyczyn natury siły wyższej np. pożaru itp.

Grupa 21 tej klasy jednolitego planu kont obejmuje dochody i zyski pozaoperacyjne i nadzwyczajne. Identycznie do poprzednio omówionej grupy, zbierającej straty, tutaj tworzymy podział na podgrupy, które ujawniać będą takie wpływy, jak:

1. przyznane subwencje i dotacje,
2. osiągnięte zyski z różnic kursowych na papierach wartościowych i walutach,
3. przyznane premie eksportowe,
4. osiągnięty dochód ze sprzedaży składników majątkowych stałych lub obrotowych,
5. dochody z udziałów w innych przedsiębiorstwach,
6. wpływy z tytułu wydzierżawionych pewnych składników majątkowych stałych, wchodzących w skład przedsiębiorstwa (nie pozazakładowych),
7. inne nadzwyczajne dochody i zyski.

Zyskami nadzwyczajnymi będą między innymi nadwyżki kasowe i towarowe, otrzymane odszkodowania z zakładów ubezpieczeń z tytułu zaistnienia strat pożarowych, kradzieżowych itp. jak i z tytułu odpowiedzialności cywilnej.

(ciąg dalszy w następnym numerze Tygodnika).

mgr M. NOWICKI

Wyjaśnienia w sprawach księgowych

St L. — Poznań. Czy danina narodowa w spółce jednoosobowej obciąża rachunek prywatny właściciela, czy księguje się jako świadczenie w ciężar konta klasy drugiej?

Pytanie samo w sobie w określeniu „spółki jednoosobowej" jest niejasne. Przypuszczamy, że chodzi tutaj o przedsiębiorstwo jednoosobowe albo o spółkę firmową (jawną).

Stosując rozprowadzenie kont w księdze głównej na podstawie jednolitego planu kont zaksięgujemy tego rodzaju pozycję w klasie drugiej, podobnie jak i podatek dochodowy. Klasa druga jednolitego planu kont gromadzi w sobie nie tylko koszty prowadzenia przedsiębiorstwa o charakterze pozaoperacyjnym i nadzwyczajnym, lecz i koszty nie mające żadnego wpływu na podatkowy wynik działalności przedsiębiorstwa, przerzucane później na rachu-

nek prywatny. Przykładowo do tych pozycyj zaliczamy podatek dochodowy oraz daniny majątkowe. Danina narodowa ma właśnie charakter daniny majątkowej, o czym kilkakrotnie podawaliśmy na łamach Tygodnika.

K. W. — Wałbrzych. — Prowadzę żurnal tabelaryczny. Czy i w jaki sposób można by rozprowadzić konta, by księgować według jednolitego planu kont?

Na pozór wydawałoby się, że jednolity plan kont jest praktycznie do zrealizowania jedynie w księgowości przebitkowej lub w niestosowanej dziś metodzie włoskiej.

W przedsiębiorstwach mniejszych, w których nam wystarcza stosunkowo mała ilość kont księgi głównej, można z równym powodzeniem ułożyć konta planu kont. Ponieważ trudno na ten temat udzielić krótkiej odpowiedzi, poświęcimy tej sprawie w najbliższych numerach Tygodnika specjalny artykuł.

Organizacja wydawania materiałów z magazynów

W zakładach przemysłowych o charakterze produkcji seryjnej i masowej, gdzie w grę wchodzi montaż gotowych wyrobów składających się z wielu części składowych, powstaje nader ważne zagadnienie uproszczenia pracy biurowej w zaopatrzeniu warsztatów w materiały zarówno do produkcji jak i do montażu.

Na ogół spotyka się w tych przedsiębiorstwach przy wydawaniu zamówienia na warsztaty wypisywanie całej masy kwitów magazynowych na poszczególne operacje wytwórcze tyle razy w okresie, powiedzmy, ile razy dana seria wyrobów w tym czasie powtarza się.

Ile to pracy pisarskiej wymaga, możemy się łatwo zorientować na małym przykładzie. Wyobraźmy sobie, że mamy wyrób A składający się z 50 pozycyi materiałowych, ze serii produkowanych rocznie wypuszcza się 20 i że takich wyrobów różnych fabryka produkuje 30. Stwarza to rocznie: wystawienia 30.000 kwitów magazynowych, 30.000 czynności w magazynie dla wybrania materiałów z półek, 30.000 zapisów w kartotekach czy książkach magazynowych, 30.000 zapisów w kartotekach rachunkowości magazynów, 30.000 obliczeń kosztu tych materiałów, 30.000 dodawań dla zsumowania kosztów w celu otrzymania kalkulacji wyrobu gotowego.

Tymczasem tej ogromnej pracy i ilości zużytego papieru można w prosty i łatwy sposób uniknąć. Przede wszystkim wiemy z zupełną dokładnością, ile i jakich materiałów potrzeba nam jest dla wykonania jednej sztuki danego wyrobu. Dalej z łatwością możemy obliczyć, ile i jakiego materiału potrzeba na wykonanie różnych serii np.: 5, 10, 20, 50, 100 itd. Wystarczy zatem, jeśli w postaci luźnej karty utrwalonej (werniksowanej czy lakierowanej bezbarwnym lakierem) sporządzimy wykaz, gdzie w kierunku pionowym będą wyspecyfikowane wszystkie potrzebne materiały z podaniem gatunku i charakterystyki wymiarowej, zaś w kierunku poziomym w odnośnych rubrykach niezbędne ilości dla różnych (pod względem wielkości) serii. Jeżeli teraz każdą z rubryk pionowych oznaczymy symbolem składającym się ze znaku literowego określającego dany wyrób oraz znaku cyfrowego określającego wielkość serii (np. RL 20), to tym samym w sposób zupełnie wyraźny ustalamy potrzebne materiały dla wykonania tego wyrobu w odpowiedniej ilości sztuk.

Takie karty posiada biuro techniczne, biuro dysponujące robotami warsztatowymi, magazyn, biuro rachunkowości materiałowej, oraz biuro kalkulacji kosztów. Przy czym te dwa ostatnie wydziały posiadają na kartach tych dodatkowe rubryki z wycenieniem tych materiałów. Polecenie zatem pod względem materiałowym wydania materiałów wychodzi z biura technicznego czy innego działu dysponującego robotami w postaci małego formatu jednego kwitu zawierającego krótką treść symbolu (np. RL 20). Ponieważ wiadome jest, że dany wyrób, aby mógł być wykonany, musi składać się z tych a nie innych materiałów a więc materiały te musiały być z magazynu wydane, a wszystkie organy wyżej wymienione, biorące udział w cyklu kontroli i obliczeń, operują wówczas też tylko tym symbolem.

Dla wyżej przytoczonego przykładu ilość zapisów na poszczególnych etapach redukuje się z 30.000 do 600 i do takiej ilości zużytego papieru.

Zachodzi teraz pytanie, jak praca w tych poszczególnych komórkach musi być zorganizowana.

Punktem wyjściowym jest raz opracowana, szczegółowa kart materiałowa. Kartą tą operuje biuro techniczne i biuro ruchu dysponując materiałem. Również biuro zakupów może i powinno opierać się na tych kartach, aby odpowiednio do seryjnej roboty zaopatrywać magazyny w materiały. Magazyny mają sortowany materiał na półkach według tychże kart, przy czym drobny materiał montażowy (śruby, nakrętki, podkładki zatyczki itp.) powinien być od razu zgrupowany we wspólnych skrzynkach, torbach czy woreczkach. W ten sposób wydanie materiałów z magazynu jest uproszczone, wykonane szybciej i z mniejszym nakładem pracy. Praca zaś rozkładania na półki, przy otrzymywaniu materiałów jest jednakowa przy tym czy innym systemie układu.

Kartoteki materiałowe ułożone są też w postaci zbiorowej, gdzie zapis przychodu bądź rozchodu odbywa się jedną tylko pozycją symbolu. Wreszcie na tej samej zasadzie pracuje biuro rachunkowości materiałowej jak i biuro kalkulacji kosztów. Z łatwością da się obliczyć, jakiego rzędu oszczędność w czasie przy tym systemie osiągamy. Jeżeli przyjmiemy, że przeciętnie jeden zapis trwa około 3 minut, to na wykonanie pracy niezorganizowanej potrzeba około 8.000 godzin, podczas gdy w systemie wyżej opisanym wystarczy na to 150 godzin.

Jest rzeczą oczywistą, że w trakcie opracowania dla poszczególnych fabryk tego systemu wyłaniają się różne momenty, które należy indywidualnie rozwiązać, tym niemniej sam system pozostaje w pełnej mocy.

W szeregu przedsiębiorstw został on wprowadzony i zdał całkowicie egzamin życiowy.

inż. Jerzy Witowski.

Wiadomości różne i komunikaty:

KSIĘGOWANIE ZAKUPÓW PRZEZ PRZEMYSŁ FARMACEUTYCZNY

Na skutek wniosku Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwo Skarbu poleciło stosować wytyczne dotyczące księgowania zakupów dokonywanych przez hurtownie farmaceutyczne i apteki, a które podaliśmy do wiadomości w Nr. 4/47 „Tygodnika" — w sprawie dopuszczenia **w drodze wyjątku** w latach podatkowych 1946 i 1947 dowodów wewnętrznych, jako wystarczających do należytego udokumentowania zapisów w księgach handlowych — również i do przedsiębiorstw przemysłu farmaceutycznego, należących do Związku Polskiego Przemysłu Farmaceutycznego w Warszawie, w odniesieniu do zakupu surowców wyjściowych i półfabrykatów pochodzenia wyłącznie zagranicznego.

W danym przypadku dyspozycje powołanych na wstępie wytycznych Ministerstwa Skarbu ulegają o tyle zmianie, że zaświadczenia o niemożności nabycia na rynku wewnętrznym pewnych artykułów, z zachowaniem wymogów art. 36 dekretu o postępowaniu podatkowym, wydawać ma Związek Polskiego Przemysłu Farmaceutycznego a nie właściwe, okręgowe izby aptekarskie.

KWAS SIARCZANY — TECHNICZNY

Izba Przem.-Handl. w Poznaniu posiada możliwość nabycia w dowolnej ilości kwas siarczany stężony do 60 Bé — techniczny w balonach szklanych, oplatanych wikliną, po cenie zł 15,— za 1 kg loco wagon lub ekspedycja kolejowa w Szczecinie.

Ewentualne zamówienia należy zgłosić do dnia 23 marca br.

BLACHA CYNKOWA

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu zawiadamia, że posiada 900 kg blachy cynkowej dla przedsiębiorstw przemysłowych, prywatnych o wymiarze 1 × 2 m² grub. 0,15 — 0,4 mm i 0,8 — 2,5 mm w cenie zł 40.000,— za tonę plus dopłaty za grubości. Blacha może być użyta jedynie do celów przemysłowych a nie budowlanych.

Zainteresowane przedsiębiorstwa winny zgłosić zapotrzebowanie do dnia 22 marca pokój 9.

„SKAŁGAL"
Skład żelaza i narzędzi
Sprzęt kuchenny
POZNAŃ, Dąbrowskiego 56 — Tel. 72-94

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego" Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

„Tesa" klej do klejenia drzewa na zimno
„Tesal" kazeina malarska, odporna na wszelkie działania atmosferyczne, do malowania fasad, klatek schodowych i wnętrz
„Aryl" znakomity proszek do szorowania, czyszczenia i polerowania wszelkich metali

wyrabia i poleca
Laboratorium Chem. *Tadeusz Splitt*
Poznań, Św. Wojciech 28

Pierze
Puch
Kołdry
Materace poduszkowe
Wózki dziecięce
M. Mielcarek
ul. Wrocławska 30, tel. 41-49

Rutynowany **handlowiec — przedstawiciel** przyjmie na prawach wyłączności **PRZEDSTAWICIELSTWO** renomowanej firmy branży spożywczej względnie drogeryjnej
Klemens Wahl — Szczecin, Al. Pomorska 37

Biuro Techniczno-Handlowe
Inż. T. Krenz
Poznań, Plac Wolności 11. Tel. 34-72
sprzedaje, kupuje artykuły techniczne, obrabiarki, wszelkie maszyny i motory.
Wykonuje wszelkie prace w własnych warsztatach mech.

Książki naukowe — szkolne i powieściowe
Nuty i Mapy — Żurnale Mód

poleca w wielkim wyborze
Księgarnia *F. Czekalski*
Poznań, ul. Podgórna 10 Tel. 35-46
Kupujemy stale wszelkie książki polskie i w językach obcych

Hurt **Hurt**
Na sezon wiosenny
polecamy
płaszcze damskie
Wytwórnia konfekcji damskiej
Fr. JACEK i SYN
Poznań, ul. Gołębia 5 I. ptr. — Telefon 29-74

Wszędzie pożądany
PŁYN GUMOWY
„AS"
A. SMO...ŃSKI
Poznań, ulica 27 Grudnia 15

BIURKA
Krzesła gięte, Meble szkolne
Poznańska Centrala Mebli - L. KONIECZNY
Przedstawicielstwa fabryczne
POZNAŃ, ul. 27 Grudnia 5, tel. 39-71

Cena ogłoszeń: za 1 mm na stronie 4-łamowej zł 15,—
Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P. A. P." Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31 Tel.: 79-62, 23-65, 23-68

Ogłoszenia przyjmuje „PAR" Polska Agencja Reklamy Fr. Krajna — Spadkobiercy Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 7 — Telefon 30-80 i oddz. Kraków, Rynek Gł. 46 — Tel. 503-66 — Bydgoszcz, Al. 1 Maja 16 Tel. 17-66 — Toruń, ul. Mostowa 38.

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40
Konto P.K.O. — V-4085
Cena numeru 15,— zł, prenumerata kwartalnie 150,— zł

Odbito czcionkami Drukarni Wydawniczej Fr. Krajna Sp. z o. o., Poznań, ul. Strzałowa 2a K 15797